

در رسالت مجید از امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه ۴۱

استاد: وافی یزدی

موضوع: نواسخ (۱: افعال ناقصه)

نکاتی درباره "کان":

۱. گاهی صیغه ماضی «کان» در اثناء کلام زائده واقع می شود (عمل نمی کند)؛ زائده واقع شدن صیغه مضارع این فعل، نادر است.

کان بیشتر در موارد زیر زائده واقع می شود:

۱- بین «ما» و فعل تعجب: ما کان اصحّ علم من تقدّما

۲- بین صله و موصول: جاء الذی کان اکرمتّه

۳- بین صفت و موصوف: جاء رجلٌ کان کریمٌ

۴- بین فعل و مرفوعش: لم یوجد کان مثلک

۵- بین مبتدا و خبر: زیدٌ کان قائمٌ

۶- بین جار و مجرور (به ندرت): علی کان المسومة العراب

۲. بقیه افعال ناقصه، زائده واقع نمی شوند، مگر «امسی» و «أصبح» که به ندرت زائده می آیند، مثل: ما أصبح أبردها - ما أمسی أدفئها

حالت های حذف «کان»:

• گاهی کان با اسمش حذف می شوند (غالباً بعد از «إن» و «لو»): مثل: المرءٌ مجزئٌ بعمله إن خيراً

فخیرٌ (اصلش: إن کان خیراً فخیرٌ)

• گاهی کان با خبرش حذف می شوند.

• گاهی کان با اسم و خبرش حذف می شوند.